

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 16 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy w następującym składzie:

Przewodniczący:SSR del. Do SO Piotr Marciniak

Protokolant:st. sekr. sąd. Jolanta Drzazga

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2015 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa T. G.

przeciwko Centrum (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

o ustalenie

1. Ustala, że nie istnieją następujące uchwały Zgromadzeń Wspólników Spółki Centrum (...) sp. z o.o. z siedzibą w L.:

a) uchwały podjęte w dniu 2 września 2013 r. na Zwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników zaprotokołowane przez asesora notarialnego R. W., zastępcy notariusza P. K., prowadzącego Kancelarię Notarialną w W. przy ul. (...) (rep. A 3052/2013) tj.

a. uchwała nr 3 w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok 2012,

b. uchwała nr 4 w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok 2012,

c. uchwała nr 5 w sprawie podziału zysku za rok 2012,

d. uchwała nr 6 w sprawie udzielenia absolutorium Prezesowi Zarządu – P. B. z wykonywania przez niego obowiązków w roku 2012,

e. uchwała nr 7 w sprawie powołania Prezesa Zarządu na kolejną kadencję,

f. uchwała nr 8 w sprawie udzielenia pożyczki przez Spółkę,

g. uchwała nr 9 w sprawie zmiany Aktu Założycielskiego Spółki,

b) uchwały podjęte w dniu 27 czerwca 2014 r. na Zwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników tj.

a. uchwała nr 3 w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki w roku obrotowym 2013,

b. uchwała nr 4 w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok obrotowy 2013,

c. uchwała nr 5 w sprawie podziału zysku za rok obrotowy 2013.

1. W pozostałym zakresie postępowanie umarza.

2. Zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 12.217 zł (dwanaście tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym do Sądu w dniu 26 września 2014 r. powód T. G., powołując art. 17 pkt 4² k.p.c. w zw. z art. 189 k.p.c., wniósł o ustalenie nieistnienia wszystkich uchwał podjętych przez Zgromadzenie Wspólników spółki Centrum (...) Sp. z o.o. w L. od dnia 30 lipca 2013 r., tj. od dnia wpisu D. G. jako udziałowca spółki, jako podjętych przez osobę niebędącą wspólnikiem spółki, a zatem niemogącą uczestniczyć w jej Zgromadzeniu Wspólników. Powód wskazał, że żądanie dotyczy w szczególności uchwał:

a) podjętych w dniu 2 września 2013 r. na Zwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników zaprotokołowanych przez asesora notarialnego R. W., zastępcy notariusza P. K., prowadzącego Kancelarię Notarialną w W. przy ul. (...) (rep. A 3052/2013) tj.

a. uchwały w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok 2012,

b. uchwały w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok 2012,

c. uchwały w sprawie podziału zysku za rok 2012,

d. uchwały w sprawie udzielenia absolutorium Prezesowi Zarządu – P. B. z wykonywania przez niego obowiązków w roku 2012,

e. uchwały w sprawie powołania Prezesa Zarządu na kolejną kadencję,

f. uchwały w sprawie udzielenia pożyczki przez Spółkę,

g. uchwały w sprawie zmiany Aktu Założycielskiego Spółki;

b) podjętych w dniu 27 czerwca 2014 r. na Zwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników tj.

a. uchwały w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki w roku obrotowym 2013 r.,

b. uchwały w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok obrotowy 2013 r.,

c. uchwały w sprawie podziału zysku za rok obrotowy 2013r.

Powód wniósł jednocześnie o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Przytaczając stan faktyczny powód wskazał, że wraz z D. G. oraz małoletnim M. G. jest spadkobiercą A. G., zmarłego w dniu 14 lutego 2013 r., spadek po którym na podstawie testamentu notarialnego, sporządzonego w dniu 5 lipca 2007 r., nabyli: T. G. w udziale wynoszącym 1/2, D. G. oraz jej syn M. G. w udziale wynoszącym po 1/4. Postępowanie spadkowe do dnia wniesienia pozwu nie zakończyło się działem spadku. Dalej powód przytoczył, że A. G. w dniu 22 stycznia 2010 r. zawarł związek małżeński z D. G.. W dniu 30 listopada 2010 r. spadkodawca nabył 190.380 udziałów w pozwanej spółce. Jak wynika z odpisu KRS pozwanej, jako udziałowiec spółki ujawniona jest wyłącznie D. G. z 95.190 udziałów. Podstawą wpisu D. G. było w szczególności złożone przez nią oświadczenie z dnia 22 sierpnia 2013 r., stwierdzające, m.in. że: dnia 22 stycznia 2010 r. wstąpiła w związek małżeński z A. G., w chwili śmierci A. G. pozostawała z nim w związku małżeńskim, w czasie trwania małżeństwa małżonkowie nie zawierali jakichkolwiek umów zmieniających ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej, umowa nabycia 190.380 udziałów w spółce Centrum (...) Sp. z o.o. została zawarta przez A. G. w czasie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej pomiędzy małżonkami.

Zdaniem powoda, A. G. nabył umową z dnia 30 listopada 2010 r. udziały w pozwanej spółce ze środków pochodzących z jego majątku osobistego i jako takie weszły one do majątku osobistego, o czym świadczy przelew za udziały, wykonany z rachunku prywatnego prowadzonego na nazwisko zmarłego. Oznacza to również, że udziały w pozwanej spółce powinny być dziedziczone zgodnie z wolą spadkodawcy zawartą w testamentie i w udziałach wskazanych w poświadczeniu dziedziczenia. Zachowanie D. G., w ocenie powoda, zmierza do pozbawienia spadkobierców części masy spadkowej w postaci udziałów w pozwanej spółce. Dalej powód wskazywał, że wielkość osiągniętego przez A. G. w roku podatkowym 2010 przychodu, jak i fakt, że żadne z małżonków nie przenosiło wtedy żadnych składników ze swojego majątku osobistego do majątku wspólnego, uzasadnia, że w majątku tym nie znajdowała się kwota potrzebna do wykupu udziałów. Przytaczając regulacje z art. 31 i 33 k.r.o., i podnosząc kwestie związane z niemożnością pokrycia ceny za udziały z majątku wspólnego, powód podkreślił, że udziały w pozwanej spółce zostały nabyte przez spadkobiercę z majątku osobistego i należały do majątku osobistego A. G.. W chwili zakupu udziałów doszło do tzw. surogacji, tj. w zamian za środki finansowe pochodzące z majątku osobistego A. G. nabył udziały w pozwanej spółce, które stały się składnikami jego majątku osobistego. Uzasadniając swe stanowisko, powód ponadto wskazywał na osobisty charakter nabycia udziałów, co oddają zapisy umowy z dnia 30 listopada 2010 r. oraz szeroko rozumiane powiązania gospodarcze pomiędzy spółką a nabywcą.

D. G. została ujawniona jako udziałowiec pozwanej spółki, pomimo iż nie była współuprawniona z udziałów nabytych przez A. G., których finansowanie odbyło się ze środków pochodzących z majątku osobistego i które weszły do tego majątku, na zasadzie surogacji (art. 33 pkt 10 k.r.o.). Powyższe implikuje natomiast wniosek, że uchwały podejmowane w spółce przez Zgromadzenie Wspólników od dnia 30 lipca 2013 r. są tzw. uchwałami nieistniejącym, uwagi na fakt, że zebranie te nie mogą zostać w ogóle uznane jako Walne Zgromadzenie. D. G. nie nabyła bowiem 190.380 udziałów w pozwanej spółce, jako nabytych w trakcie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej, co stanowiło podstawę wpisu w KRS. Zgromadzenia nie zostały prawnie skutecznie przeprowadzone i stanowiły tylko pozornie ważne Zgromadzenie Wspólników, które jest władne podejmować wiążące czynności prawne. Powód przytoczył, że czynności podjęte przez osoby nieuprawnione, które nie mogły ukonstytuować organu – Zgromadzenia Wspólników – nie istnieją z mocy prawa. Czynności podjęte przez organ nieistniejący, stanowiące pozór czynności prawnej mają bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo i pewność obrotu prawnego i jako takie stanowią czynności (uchwały) nieistniejące. Powód wskazał jednocześnie poglądy orzecznictwa dopuszczające koncepcję uchwał nieistniejących.

W odpowiedzi na pozew (k. 90-97) pozwana Centrum (...) Sp. z o.o. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na swoją rzecz od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana przytoczyła, że wpis w księdze udziałów spółki, polegający na wykreśleniu A. G. i wpisaniu w jego miejsce D. G., dokonany został na podstawie wniosku D. G. o ujawnienie jej danych jako wspólnika z dnia 23 lipca 2013 r., złożonego na podstawie art. 187 § 1 k.s.h. Zarząd pozwanej spółki, zgodnie z art. 188 § 1 k.s.h. dokonał zmiany w księdze udziałów, polegającej na wykreśleniu danych A. G. jako wspólnika i wpisaniu danych D. G. jako wspólnika posiadającego 50 % udziałów, tj. 95.190 udziałów. Na podstawie złożonego w trybie art. 188 § 3 k.s.h. wniosku sąd rejestrowy postanowieniem z dnia 13 września 2013 r. wpisał D. G. jako wspólnika pozwanej spółki. Podstawą uwzględnienia wniosku było m.in. oświadczenie D. G., że pozostawała z A. G. w związku małżeńskim, gdzie nieprzerwanie panował ustrój majątkowej wspólności małżeńskiej, również w chwili zawarcia umowy nabycia udziałów w pozwanej spółce z dnia 30 listopada 2010 r. Odpierając zarzuty powoda pozwana podniosła, że T. G. w żaden sposób nie wykazał, że A. G. nabył udziały w spółce do majątku osobistego, ponadto norma z art. 33 pkt 10 k.r.o. wprost wskazuje, że wyjątki od zasady surogacji zachodzą, gdy przepis szczególny stanowi inaczej. Przepisem takim jest natomiast art. 31 § 1 zd. pierwsze k.r.o., w części wskazującej, że do majątku wspólnego należą przedmioty nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez jednego z małżonków. Pozwana podkreśliła, że w razie wątpliwości, czy dany przedmiot majątkowy nabyty ze środków pochodzących z majątku osobistego, nabyty został do majątku wspólnego, czy osobistego małżonka, jako zasadę przyjęto przynależność do majątku wspólnego, o ile odmiennie nie wynika z wyraźniej podstawy prawnej. Za chybione uznano również argumenty, że w majątku wspólnym małżonków G. nie pozostawała kwota 8 000 000 zł, za którą można by uiścić cenę nabycia udziałów, jak i twierdzenia o zapłacie

tej kwoty z rachunku osobistego zmarłego. Za niemające znaczenia pozwana uznała także twierdzenia co do tego, by zapisy umowy z dnia 30 listopada 2010 r. przesądzały o osobistym charakterze nabycia udziałów.

Zdaniem spółki udziały nabyte przez A. G. weszły w skład majątku wspólnego małżonków, a skoro ustanie małżeńskiej wspólności ustawowej powoduje powstanie wspólności w częściach ułamkowych, to od chwili śmierci A. G. udziały w spółce przynależą w 50 % tj. w liczbie 95 190 udziałów D. G.. Pozostałe 50 % udziałów w normalnych warunkach byłoby przedmiotem dziedziczenia, jednakże § 15 aktu założycielskiego Centrum (...) sp. z o.o. wprowadził wyłączenie, stanowiąc, że w przypadku śmierci wspólnika jego spadkobiercy nie będą mogli nabyć w drodze dziedziczenia bądź zapisu udziałów w spółce. Udziały zmarłego wspólnika w pierwszej kolejności mogą być przejęte przez pozostałych wspólników proporcjonalnie do ich udziału w kapitale zakładowym. Jeżeli pozostali wspólnicy nie wyrażą zamiaru przejęcia wszystkich udziałów zmarłego wspólnika, udziały te mogą być nabyte przez spółkę w celu ich umorzenia lub zbyte osobom nie będącym dotychczas wspólnikami. W zamian za udziały zmarłego wspólnika spadkobiercy otrzymają kwotę równoważną wartości bilansowej udziałów od nabywcy wskazanego przez spółkę.

Pozwana zaznaczyła też, że spory co do tego komu przysługuje status wspólnika nie mogą być rozstrzygane w drodze opartego na przepisie art. 189 k.p.c. powództwa o ustalenie „nieistnienia uchwały”. Zdaniem pozwanej, ponadto powód, ze względu na ustanowiony w § 15 Aktu Założycielskiego spółki, zakaz objęcia udziałów zmarłego wspólnika przez jego spadkobierców, nie ma możliwości objęcia udziałów w pozwanej spółce, nie ma zatem interesu prawnego w ustaleniu nieistnienia uchwał organów pozwanej spółki.

W piśmie procesowym z dnia 4 grudnia 2014 r. (k. 149-155) ustosunkowując się do treści złożonej odpowiedzi na pozew, powód podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko oraz wskazał na treść art. 183 § 1 k.s.h., podnosząc, że umowa spółki nie określa warunków spłaty spadkobiercy w przypadku, gdy nie nastąpiło zbycie udziałów na rzecz osoby trzeciej, a tym samym T. G. nie otrzymał żadnego wynagrodzenia z uwagi na to, że rzekomo nie dziedziczył. W konsekwencji, w ocenie wnoszącego powództwo, po myśli art. 183 k.s.h., § 15 umowy spółki powinien być uznany za bezskuteczny. Równocześnie powód wskazał, że D. G. nie może być uznana za wspólnika pozwanej spółki posiadającego 95.190 udziałów, a co najwyżej za współuprawnionego w 1/4 ze wszystkich udziałów w spółce, jako spadkobierczyni A. G..

Pismem z dnia 22 grudnia 2014 r. (k. 165) powód poinformował, że uzyskał informację, iż z danych pozwanej spółki, które ujawnione są w Krajowym Rejestrze Sądowym, doszło do wykreślenia informacji wskazujących, że D. G. jest wspólnikiem spółki dysponującym 50% udziałów w spółce. Dnia 12 listopada 2014 r. dokonano wykreślenia z urzędu D. G. jako wspólnika spółki, na podstawie przepisów art. 12 ust. 3 i art. 24 ust. 3 i 4 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Na rozprawie w dniu 16 stycznia 2015 r. (k. 186) powód ograniczył żądanie pozwu jedynie do uchwał wyraźnie wymienionych w pozwie, a podjętych w dniu 2 września 2013 r. i 27 czerwca 2014 r., w pozostałym zakresie cofając pozew. Pełnomocnik powoda oświadczył, że przedmiotem żądania jest zatem ustalenie nieistnienia siedmiu wskazanych w pozwie uchwał podjętych w dniu 2 września 2013 r. i trzech uchwał podjętych w dniu 27 czerwca 2014 r., a w pozostałym zakresie cofa pozew.

Pełnomocnik pozwanej wyraził zgodę na cofnięcie pozwu (k. 186).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. G. w dniu 5 lipca 2007 r., sporządził przed notariuszem B. S. testament (Rep. A Nr 3469/2007), mocą którego powołał do dziedziczenia:

- 1) żonę D. G. – w udziale wynoszącym 1/4 części,
- 2) syna T. G. – w udziale wynoszącym 1/2 części,

3) syna M. G. – w udziale wynoszącym 1/4 części.

bezsporne .

W dniu 22 stycznia 2010 r. A. G. zawarł małżeństwo z D. K., która przyjęła nazwisko G..

bezsporne, nadto dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa (k. 18).

W dniu 30 listopada 2010 r. A. G. nabył od (...) Spółki Akcyjnej (obecnie (...) S A) z siedzibą we W. 190.380 udziałów w spółce Centrum (...) Sp. z o.o., gdzie zbywca był jedynym współnikiem posiadającym 190.380 udziałów o wartości nominalnej 100 zł każdy udział, za wynagrodzeniem w wysokości 10.000.000 zł. Wynagrodzenie miało być płatne w dwóch ratach: kwota 8.000.000 zł przelewem na rachunek bankowy Izby Celnej we W., tytułem spłaty zaległości zbywcy w podatku akcyzowym do dnia 1 grudnia 2001 r., kwota 2.000.000 zł przelewem na rachunek bankowy zbywcy w terminie do 12 miesięcy. W § 4 umowy strony postanowiły, że umowa wchodzi w życie w przypadku dokonania przez nabywcę zapłaty kwoty 8.000.000 zł na rachunek bankowy Izby Celnej we W., tytułem spłaty zaległości zbywcy w podatku akcyzowym do dnia 1 grudnia 2010 r. W § 2 ust. 3 umowy nabywca zobowiązał się do podjęcia skutecznych starań dotyczących anulowania pożyczek w wysokości 1.826.328,82 zł zaciągniętych od spółki Centrum (...) Sp. z o.o. przez zbywcę.

dowód: umowa zbycia udziałów z dnia 30 listopada 2010 r. wraz z podpisami notarialnie poświadczonymi w dniu 29 grudnia 2010 r. (k. 28-29), zawiadomienie Zarządu Spółki o zbyciu udziałów (k. 19).

W dniu 1 grudnia 2010 r. A. G. dokonał przelewu z rachunku bankowego prowadzonego na jego nazwisko kwoty 8.000.000. zł, tytułem częściowej zapłaty wynagrodzenia za nabyte udziały w pozwanej spółce.

dowód: wyciąg z rachunku bankowego (...) S A z dnia 1 grudnia 2010 r. (k. 25).

W dniu 14 lutego 2013 r. zmarł A. G..

bezsporne.

Testament A. G. z dnia 5 lipca 2007 r. został otwarty i ogłoszony w dniu 26 lutego 2013 r. przez notariusza B. S.. Spadek po zmarłym nabyli z dobrodziejstwem inwentarza:

- 1) żona D. G. – w udziale wynoszącym 1/4 części,
- 2) syn T. G. – w udziale wynoszącym 1/2 części,
- 3) syn M. G. – w udziale wynoszącym 1/4 części.

dowód: akt poświadczenia dziedziczenia (k. 15-17).

Postanowieniem z dnia 13 września 2013 r. Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto w P., IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w rubryce: dane współników Centrum (...) Sp. z o.o. wpisał dane D. G. jako posiadającej 95.190 udziałów o łącznej wartości 9.519.000,00 zł, na wniosek złożony przez pozwaną spółkę. Podstawę wpisu stanowiło m.in. oświadczenie D. G., że w dniu 22 stycznia 2010 r. wstąpiła w związek małżeński z A. G., zmarłym w dniu 14 lutego 2013 r.; w chwili śmierci A. G. pozostawał w związku z D. G., w czasie trwania małżeństwa małżonkowi nie zawierali jakichkolwiek umów zmieniających ustawowy ustroj wspólności majątkowej pomiędzy małżonkami, ani nie występowali do sądu o orzeczenie zmiany ustroju łączącej ich wspólności majątkowej; w czasie trwania małżeństwa nie została orzeczona separacja, żaden z małżonków nie występowal o orzeczenie rozwodu lub separacji; umowa nabycia 190.380 udziałów w spółce Centrum (...) Sp. z o.o. w L. zawarta została przez A. G. w dniu 30 listopada 2010 r., opatrzona podpisami notarialnie poświadczonymi w dniu 29 grudnia 2010 r., tj. w czasie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej pomiędzy małżonkami.

dowód: postanowienie Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto w P. z dnia 13 września 2013 r. (k. 23), oświadczenie D. G. z dnia 22 sierpnia 2013 r. (k. 24), wniosek Zarządu pozwanej o wpisanie zmiany wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością poprzez wykreślenie danych A. G. i wpisanie danych D. G. (k. 20-21) w raz z listą wspólników (k. 22).

W dniu 2 września 2013 r., w obecności asesora notarialnego R. W., zastępcy notariusza P. K., prowadzącego Kancelarię Notarialną w W. przy ul. (...) (Rep. A 3052/2013) w siedzibie pozwanej spółki odbyło się Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki Centrum (...) Sp. z o.o. w L.. Powołana Uchwałą nr 1, Przewodnicząca Zgromadzenia Wspólników – D. G. zarządziła sporządzenie listy obecności, podpisała ją i stwierdziła, że na Zgromadzeniu reprezentowane jest 95.190 udziałów – 95.190 głosów (50% kapitału zakładowego), a nadto oświadczyła, że Zgromadzenie zostało zwołane przez Zarząd spółki w sposób formalny poprzez powiadomienie wszystkich Wspólników o terminie i miejscu Zgromadzenia, szczegółowym porządku obrad – zgodnie z wymogami art. 238 k.s.h. – listami poleconymi wysłanymi w dniu 19 sierpnia 2013 r., a zatem stosownie do postanowień § 21 Aktu Założycielskiego Spółki oraz art. 238 k.s.h. Zgromadzenie zdolne jest do podejmowania wiążących uchwał.

Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników w dniu 2 września 2013r. podjęło m.in. (poza uchwałami nr 1 i 2 dotyczącymi powołania Przewodniczącej Zgromadzenia oraz zatwierdzenia porządku obrad) następujące uchwały:

- a. uchwała nr 3 w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok 2012,
- b. uchwała nr 4 w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok 2012,
- c. uchwała nr 5 w sprawie podziału zysku za rok 2012,
- d. uchwała nr 6 w sprawie udzielenia absolutorium Prezesowi Zarządu – P. B. z wykonywania przez niego obowiązków w roku 2012,
- e. uchwała nr 7 w sprawie powołania Prezesa Zarządu na kolejną kadencję,
- f. uchwała nr 8 w sprawie udzielenia pożyczki przez Spółkę,
- g. uchwała nr 9 w sprawie zmiany Aktu Założycielskiego Spółki.

W głosowaniu oddano 95.190 głosów, za ich przyjęciem oddano 95.190 głosów, przeciw i wstrzymanych głosów nie było.

dowód: kserokopia wypisu z aktu notarialnego Rep. A. (...) Protokół Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 2 września 2013 r. (k. 35- 47) .

W dniu 27 czerwca 2014 r. Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki Centrum (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L. podjęło następujące uchwały:

- a. uchwałę nr 3 w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki w roku obrotowym 2013 r.,
- b. uchwałę nr 4 w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok obrotowy 2013 r.,
- c. uchwałę nr 5 w sprawie podziału zysku za rok obrotowy 2013r.

Uchwały zostały podjęte jednogłośnie przez D. G. reprezentującą 95.190 głosów.

dowód: kserokopia odpisu z protokołu Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki, odbytego w dniu 27 czerwca 2014 r. (k. 48- 50).

Postanowieniem z dnia 7 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i W. w sprawie PO.IX Ns – Rej. KRS/(...) z urzędu uchylił wpis 95.190 udziałów D. G. do Krajowego Rejestru Sądowego. Postanowienie to nie jest prawomocne

dowód : kserokopia postanowienia z dnia 7.11.2014 r. (k. 177)

Powyżej przytoczony stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów wymienionych wyżej. Sąd uznał za wiarygodne wskazane wyżej dokumenty urzędowe, które stanowiły dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 kpc). Pozostałe powołane wyżej dokumenty, jako dokumenty prywatne stanowiły dowód tego, że osoba, która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 kpc). Ponadto żadna ze stron nie domagała się przedłożenia oryginałów dokumentów w trybie art. 129 k.p.c.

Poza sporem natury prawnej, co do dopuszczalności wywiedzenia przedmiotowego powództwa, strony pozostawały w głównej mierze w sporze co do faktu przynależności nabytych, w czasie trwania małżeństwa A. i D. G., 190.380 udziałów w spółce Centrum (...) Sp. z o.o., bądź do majątku objętego ustawową wspólnością małżeńską, bądź do majątku osobistego A. G.. Z przesądzenia owego faktu strony wywodziły odmienne skutki prawne, rzutujące na możliwość skutecznego podejmowania zakwestionowanych w pozwie uchwał Walnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej spółki. Okoliczność powyższa pozostawała jednak bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. rozważania w dalszej części uzasadnienia), stąd Sąd Okręgowy na rozprawie w dniu 16 stycznia 2015 r. oddalił wnioski dowodowe powoda o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków: P. F., J. G. oraz A. B. na okoliczność zawarcia umowy zbycia udziałów z dnia 30 listopada 2010 r. oraz okoliczność podpisania umowy przejęcia długu datowanej na dzień 29 listopada 2010 r. Zresztą wyżej wymienione okoliczności, na które powód chciał powołać te dowody, były też bezsporne pomiędzy stronami. Z tych samych przyczyn oddaleniu podlegał wniosek dowodowy powoda o przeprowadzenie dowodu z zeznań strony pozwanej – Prezesa Zarządu P. B..

Przeprowadzenie dowodu z zeznań D. G. oraz zobowiązanie jej do przedłożenia wszelkich dokumentów, o których mowa w piśmie powoda z dnia 4 grudnia 2014 r. (k. 152) na okoliczność braku środków w obrębie majątku wspólnego oraz majątku osobistego D. G., umożliwiających zakup udziałów spółki, miało na celu wykazanie, że sporne udziały nabyte zostały do majątku osobistego A. G., stąd wnioski w tym zakresie zostały oddalone jako zmierzające do wykazania okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia, a poza tym jako spóźnione w rozumieniu art. 207 § 6 k.p.c.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 16 stycznia 2015 r. Sąd oddalił również wniosek dowodowy powoda o wystąpienie do Sądu Rejestrowego o udostępnienie akt postępowania PO.IX.Ns—rej.KRS/(...), bowiem Sąd dysponował załączonym przez stronę pozwaną odpisem postanowienia z dnia 12 listopada 2014 r., na mocy którego dokonano wykreślenia z urzędu D. G. jako współnika spółki i co do którego bezsporne było, że na skutek jego zaskarżenia nie jest ono prawomocne. Przeprowadzenie dowodu z akt rejestrowych było zatem zbędne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo, w ostatecznie ograniczonym na rozprawie w dniu 16 stycznia 2015 r. zakresie, zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Przed przystąpieniem do omówienia merytorycznych aspektów istoty sprawy, należy wskazać, że strony pozostawały w sporze również co do kwestii samej możliwości wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia uchwał pozwanej spółki, w drodze powództwa opartego o treść art. 189 k.p.c. Pozwana kwestionowała też interes prawny T. G. w żądaniu stwierdzenia nieistnienia wymienionych w pozwie uchwał Walnego Zgromadzenia Wspólników. Powód konsekwentnie natomiast utrzymywał, że wymienione w pozwie uchwały są bezskuteczne, nieistniejące z mocy prawa, jako podjęte przez osobę nie będącą współnikiem pozwanej spółki – (...), zatem nie mogącą uczestniczyć w Zgromadzeniu Wspólników Centrum (...) Sp. z o.o. Uzasadniając swój interes prawny, powód wskazywał, że pozorne uchwały mogą powodować uszczuplenie przysługującego mu majątku na podstawie dziedziczenia po A. G..

W doktrynie i orzecznictwie istnieją rozbieżności co do samego pojęcia „uchwał nieistniejących”, jako kategorii aktów prawnych organów spółek kapitałowych, innych niż, te dla których tryb wzruszenia przewiduje wprost ustawa Kodeks spółek handlowych (art. 249 i art. 252 k.s.h. dla uchwał wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością), jak i możliwości ich zaskarżenia na podstawie zasad ogólnych – art. 189 k.p.c. Tym niemniej jednak Sąd Okręgowy, w składzie orzekającym, w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego, gdzie niejednokrotnie koncepcja uchwał nieistniejących była akceptowana. Wskazać tu można orzeczenia Sądu Najwyższego przytoczone w pozwie, w tym wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 r., III CSK 150/10 (LEX nr 819204) oraz przywołane tam dalej wyroki, gdzie Sąd Najwyższy uznawał za nieistniejące m.in. uchwały powzięte przez osoby nie będące wspólnikami, przez zebranie w liczbie nieosiągającej wymaganego quorum (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2007 r., III CSK 238/07, LEX nr 445167, gdzie przyjęto, że brak zachowania kworum należy do uchybień czyniących uchwałę nieistniejącą; podobnie SN w wyroku z 12 grudnia 2008 r., II CSK 278/08, LEX nr 520012). Jako przykłady uchwał nieistniejących doktryna z kolei wskazuje m.in. na tzw. zebranie osób nieuprawnionych, wskazując, że uchwały podjęte przez takie zebranie należy uznać za nieistniejące (por. S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, T. 3, Wyd. 3, Warszawa 2013, art. 425, Legalis). W praktyce przyjęcie koncepcji uchwał nieistniejących, wzmocnione treścią regulacji wynikającej z art. 17 pkt 4² k.p.c., nakazuje poszukiwać podstawy prawnej dla wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z takiej uchwały, w treści art. 189 k.p.c., co też zasadnie uczynił powód w niniejszej sprawie. Poszukiwanie podstawy ogólnej dla ochrony interesu prawnego osoby ubiegającej się o stwierdzenie nieistnienia uchwały organu spółki, w oderwaniu od zasad określonych w przepisach k.s.h. (art. 249 -254 k.s.h.), znajduje swe uzasadnienie również w samym charakterze spornych uchwał, jako takich, które jako „nieistniejące” w ogóle nie weszły do obrotu prawnego, w odróżnieniu od uchwał, o których mowa w art. 252 k.s.h. W przypadku uchwał non existens nie doszło w ogóle do dokonania czynności prawnej przez spółkę. O czynności nieistniejącej może być mowa wtedy, gdy podjęto wprawdzie działania w celu dokonania czynności prawnej, jednakże ze względu na brak jej materialnych składników akt prawny nie został sformułowany. Czynność nieistniejąca, nie podlega w ogóle weryfikacji z punktu widzenia jej ważności, nie ma jej z punktu widzenia prawa (por. S. Grzybowski, System Prawa Cywilnego. Część ogólna, Ossolinemu 1974, s. 594, Nieistniejące uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej, Tomasz Szczurkowski MoP 2007 nr 6). Tymczasem czynność nieważna faktycznie i prawnie, została dokonana, chociaż nie może wywołać zamierzonych skutków. Ponadto w przypadku czynności prawnej nieistniejącej, nie wchodzi w grę jej konwersja, ani konwalidacja (por. M. Safjan, Kodeks cywilny, Tom I Komentarz do art. 1-449, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2005 s. 268; Nieistniejące uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej, Tomasz Szczurkowski MoP 2007 nr 6/303, Lex nr 58673). Jak zasadnie podnosi się w doktrynie, do uchwał nieistniejących należy stosować reguły ogólne, a zwłaszcza powództwo o ustalenie z art. 189 k.p.c. w wersji negatywnej. Okoliczności tej nie stoi na przeszkodzie fakt wyraźnego wyłączenia z mocy z art. 252 i 425 k.s.h. stosowania art. 189 k.p.c. do uchwał. Rozpatrywana sytuacja nie jest bowiem objęta zakresem przedmiotowym normy wynikającej z tych przepisów, gdyż nie ma tu uchwały w rozumieniu k.s.h. Z przywołanych zaś przepisów wynika, że art. 189 k.p.c. nie stosuje się jedynie do uchwał nieważnych (por. Nieistniejące uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej, T. S. MoP 2007 nr 6/303, Lex nr 58673).

Ponadto nawet gdyby nie akceptować powyższej koncepcji, to należy mieć na uwadze, że norma z art. 252 § 1 k.s.h. wyłącza stosowanie art. 189 k.p.c., tj. możliwość wniesienia powództwa o ustalenie opartego na przepisach kodeksu postępowania cywilnego i interesie prawnym powoda, ale jedynie w stosunku do osób objętych dyspozycją art. 250 k.s.h. (por. szerzej E. Marszałkowska-K., Uchwały nie istniejące, nieważne z mocy prawa oraz wzruszalne wyrokiem sądu w spółce z o.o., (...) 1998, nr 7, s. 31). Wyłączenie stosowania art. 189 k.p.c. ogranicza niepewność wspólników i członków organów spółki co do zaskarżenia danej uchwały w przyszłości. Bezskuteczny upływ terminu do wniesienia powództwa ujętego w art. 252 § 3 k.s.h. wyłącza możliwości wniesienia przez osoby legitymowane z mocy art. 250 k.s.h. powództwa mającego za przedmiot wzruszenie uchwały wspólników (zgromadzenia wspólników). Uzasadnia się, że konstrukcja uchwały nieistniejącej nie może być wykorzystana przez podmioty określone w art. 250 k.s.h., jeśli nastąpiło rażące naruszenie norm ustawowych czy statutowych określających tryb podejmowania uchwał, a ochrona przysługująca tym podmiotom mogła być zrealizowana w trybie art. 251 i 252 k.s.h.; w takiej sytuacji wyłączona

jest możliwość zaskarżenia uchwały w trybie art. 189 k.p.c. z powołaniem się na istnienie interesu prawnego w jej zaskarżeniu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 sierpnia 2013 r., I ACa 855/12, LEX nr 1369224).

Jednakże osoba trzecia, nie będąca podmiotem, o którym mowa w art. 250 k.s.h., może pod warunkiem wykazania interesu prawnego, na podstawie art. 189 k.p.c., żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, co do którego uchwała miała wywrzeć skutek prawny (por. A. Kidyba, Komentarz aktualizowany do art. 252 k.s.h., LEX, podobnie SN w wyroku z 25 lutego 2010 r., I CSK 397/09).

Powód T. G. nie jest osobą objętą dyspozycją normy z art. 250 k.s.h., zatem wyłączenie przewidziane w art. 252 § 1 k.s.h. dotyczące zakazu wystąpienia z powództwem w oparciu o treść art. 189 k.p.c. dla wzruszenia uchwał podjętych przez zgromadzenie wspólników pozwanej spółki w dniu 2 września 2013 r. i 27 czerwca 2014 r., nie obejmuje go.

Powód swe uprawnienia korporacyjne wywodzi z faktu dziedziczenia części co do 190.380 udziałów posiadanych w chwili śmierci przez A. G. w pozwanej spółce. Jego sytuację oceniać należy zatem pod kątem uprawnień określonych w art. 184 k.s.h., gdzie mowa jest o „osobach współuprawnionych” z udziału, w odróżnieniu zatem od osób posiadających status wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Przywołany przepis stanowi w § 1, że współuprawnieni z udziału lub udziałów wykonują swe prawa w spółce przez wspólnego przedstawiciela; za świadczenia związane z udziałem odpowiadają solidarnie. W § 2 ustawodawca przewidział natomiast, że w przypadku, gdy współuprawnieni nie wskazali wspólnego przedstawiciela, oświadczenia spółki mogą być dokonywane wobec ktoregokolwiek z nich. Współuprawnieni z udziału (w częściach ułamkowych oraz łącznie) wykonują swoje prawa w spółce przez wspólnego przedstawiciela. Wspólny przedstawiciel realizuje wszystkie prawa oblicyjne i organizacyjne współuprawnionych jako szczególnego rodzaju wspólnika łącznego. Jeżeli nie wskazano wspólnego przedstawiciela, oświadczenia spółki mogą być dokonywane wobec ktoregokolwiek ze współuprawnionych. Mają oni natomiast „zawieszony” czynne prawo wykonywania praw w spółce (por. również wyrok SN z 4 stycznia 2007 r., III CSK 238/07, LEX nr 445167.). W wyrok tym Sąd Najwyższy przyjął, że brak wskazania wspólnego przedstawiciela powoduje sytuację, w której prawa z udziału pozostają w zawieszeniu i nie mogą być wykonywane; współuprawniony nie może zatem wykonywać m.in. prawa głosu, zaskarżać uchwał podjętych przez organy statutowe spółki (por. także A. Kidyba, Komentarz aktualizowany do art. 184 Kodeksu spółek handlowych, LEX).

Skoro zatem ustawodawca wyróżnia w art. 184 k.s.h. odrębną, od wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, kategorię podmiotów – współuprawnionych z udziału, którym, jak powyżej przytoczono nie przysługują samodzielnie uprawnienia czynne wobec spółki, w tym prawo głosu i zaskarżania uchwał organów spółki (art. 252 §1 k.s.h. stanowi jedynie o uprawnieniu podmiotów wymienionych w art. 250 k.s.h.) należy przyjąć, że współuprawnieni z udziału, podobnie jak osoby trzecie nie wymienione w art. 250 k.s.h., posiadają legitymację do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieistnienia uchwały na zasadach ogólnych (art. 189 k.p.c.).

W przedmiotowej sprawie współuprawnieni z udziałów należących do A. G., tj. T. G., D. G. i M. G. nie wyznaczyli wspólnego reprezentanta, który realizowałby wspólne im (do chwili działy spadku) prawa korporacyjne, zatem każdemu z wymienionych, prawo czynne do zaskarżenia uchwały w drodze powództwa, o jakim mowa w art. 252 k.s.h., obecnie nie przysługuje. Stąd należało uznać, że powód jedynie w drodze wytoczonego w rozpoznawanej sprawie powództwa mógł poszukiwać ochrony dla swego uzasadnionego interesu prawnego, poprzez żądanie uznania, że uchwały podjęte na zgromadzeniu wspólników pozwanej spółki w dniach 2 września 2013 r. i 27 czerwca 2014 r., jako podjęte przez osobę niebędącą wspólnikiem (posiadaczem połowy z 190.380 udziałów) spółki, za nieistniejące.

Odnosząc się do kwestii interesu prawnego powoda, dziedziczącego w udziale wynoszącym 1/2 spadek po A. G., należy zauważyć, bez względu na skuteczność z punktu widzenia art. 183§1 k.s.h. §15 umowy spółki, wymienione w pozwie uchwały w sposób bezpośredni oddziałują na sferę jego stosunków majątkowych, stąd powód ma interes prawny w domaganiu się nie istnienia przedmiotowych uchwał.

Strony toczyły spór o przynależność 190.380 udziałów do majątku osobistego A. G. (kwestia surogacji podnoszona przez powoda), bądź majątku wspólnego małżonków G., co miało wynikać z panującego w chwili śmierci pomiędzy małżonkami ustroju wspólności ustawowej małżeńskiej i nabycia udziałów do majątku wspólnego (tak pozwana).

Kwestia ta nie była jednak istotna dla rozstrzygnięcia. Niezależnie bowiem od przynależności udziałów do jednego ze spornych majątków, na skutek śmierci A. G. powstała sytuacja prawna, w ramach której zaistniało współuprawnienie (art. 184 k.s.h.) T. G., D. G. i M. G. do każdego z 190.380 udziałów. Kwestia przynależności tych udziałów do majątku wspólnego miała jedynie znaczenie dla zakresu tego współuprawnienia, co było jednak nieistotne z punktu widzenia żądania pozwu.

Każdy z 190.380 udziałów stał się przedmiotem odrębnego współuprawnienia określonych osób. W. to nie przysługuje i nie może być pojmowane jako współuprawnienie do całości (pewnej puli udziałów jako całość), **ale co do każdego z udziałów z osobna** (por. A. Kidyba i powoływana tam literatura, Komentarz aktualizowany do art. 184 Kodeksu spółek Handlowych, t.1 LEX) (tym bardziej że z każdym udziałem może być związany inny zakres praw i obowiązków). Tym samym powstała wielość stosunków współuprawnienia, o jakim mowa w treści art. 184 k.s.h., **w stosunku do każdego z 190.380 udziałów oddzielnie**. Niedopuszczalne było zatem przyznanie D. G. 95.190 udziałów, w ten bowiem sposób sąd rejestrowy niedopuszczalnie dokonał zniesienia współuprawnienia tych udziałów (i to bez działu spadku i ewentualnego podziału majątku wspólnego), przyznając jednej osobie część udziałów. T.. Sąd nie był natomiast związany deklaratoryjnym wpisem do KRS, który zresztą w dniu 7 listopada 2014 r. został nieprawomocnie uchylony.

W wyniku śmierci A. G. powstała sytuacja, w której T. G., D. G. i M. G. stali się współuprawnionymi w odpowiedniej części do każdego z udziałów z osobna. Jeżeli udziały te wchodziłyby w skład majątku wspólnego (jak twierdzi pozwana), to wówczas zakres tego współuprawnienia do każdego udziału przedstawiałby się następująco: D. G. miałaby uprawnienie w zakresie 5/8 (4/8 z tytułu ustania wspólności majątkowej małżeńskiej oraz 1/8 z tytułu dziedziczenia), natomiast T. G. 1/4 (1/2 z 1/2 z tytułu dziedziczenia)) i M. G. 1/8 części (1/4 z 1/2 z tytułu dziedziczenia). W sytuacji natomiast gdyby 190.380 udziałów w pozwanej spółce nie stanowiło przedmiotu objętego wspólnością ustawową, wówczas zakres współuprawnienia wyżej wymienionych osób pokrywałby się z zakresem wynikającym ze stosunku w jakim dziedziczą spadek po A. G..

Niezależnie jednak od zakresu tego współuprawnienia, D. G. na pewno nie przysługiwało 95.190 udziałów, z których to udziałów mogłaby samodzielnie wykonywać prawo głosu w dniu 2 września 2013 r. i 27 czerwca 2014 r.

W ocenie Sądu wyżej wymienione 3 osoby są zatem aktualnie, wobec nie dokonania działu spadku (bądź ewentualnie także podziału majątku wspólnego), współuprawnionymi, do których stosować należy art. 184 k.s.h. i którzy mogą wykonywać swoje prawa w spółce przez wspólnego przedstawiciela. Jeżeli tego przedstawiciela natomiast nie wyznaczyli, nastąpiło „zawieszenie” ich czynnego prawo wykonywania praw w spółce (por. wyrok SN z 4 stycznia 2007 r., III CSK 238/07, LEX nr 445167)

Skoro więc D. G. nie można uznać za współnika pozwanej, bowiem nie stała się dotychczas wyłącznym „właścicielem” połowy z 190.380 udziałów, to uchwały wymienione w pozwie, a podjęte jej głosami, należało uznać za nieistniejące. D. G. w dniach 2 września 2013 r. i 27 czerwca 2014 r. nie posiadając 95.190 udziałów w pozwanej spółce, nie była współnikiem uprawnionym do samodzielnego wykonania praw z tej części udziałów, zatem wszelkie działywane przez nią czynności pozbawione są znaczenia prawnego, z jakim ustawa wiąże odbycie ważnego zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i podjęciem uchwał przez ten organ. D. G. nie mogła samodzielnie wykonywać prawa głosu z 95.190 udziałów spółki, gdyż w istocie były one nadal przedmiotem współuprawnienia trzech osób (którego zakres jest aktualnie sporny). Podjęte zatem w dniu 2 września 2013 r. oraz 27 czerwca 2014 r. uchwały nie istnieją.

Z uwagi na powyższe na podstawie art. 189 k.p.c. należało orzec jak w pkt 1 wyroku.

Na marginesie można zauważyć, że także Sąd rejestrowy w nieprawomocnym postanowieniu z dnia 7 listopada 2014 r. dostrzegł swój błąd, wykreślając D. G. jako współnika co do 95.190 udziałów. Zaznaczyć też należy, iż niezależnie od tego czy przedmiotowe udziały wchodziły w skład majątku wspólnego oraz niezależnie od skuteczności §15 umowy spółki, bez wątpienia D. G. w dniu 2 września 2013 r. i 27 czerwca 2014 r. nie miała uprawnienia do samodzielnego wykonywania praw korporacyjnych z udziałów, stąd przedmiotowe uchwały w każdym przypadku uznać będzie

należało za nieistniejące. Ubocznie też wskazać należy, iż w przypadku gdyby współuprawnieni nie mogli dojść do porozumienia w zakresie wskazania przedstawiciela z art. 184 k.s.h., rozważyć należałoby odpowiednie zastosowanie w tym zakresie przepisów dotyczących współwłasności, w tym np. art. 203 k.c. (i ewentualnie wystąpienie do sądu o wyznaczenie zarządcy, który następnie wskaże osobę przedstawiciela, o jakim mowa w treści art. 184 § 1 k.s.h.)

Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2 wyroku jest konsekwencją, złożonego przez powoda na rozprawie w dniu 16 stycznia 2015 r. oświadczenia o częściowym cofnięciu pozwu, na co pozwana wyraziła zgodę (art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 i § 4 k.p.c.).

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt 3 wyroku na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., uznając, że powód uległ tylko w nieznacznej (umorzonej) części żądania. Na koszty procesu poniesione przez powoda w kwocie 12.217 zł składała się opłata sądowa od pozwu w kwocie 5000 zł, kwota 7200 zł wynagrodzenia radcy prawnego (§6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, t. j. Dz. U. 2013.490) oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

D.. SSR Piotr Marciniak